

PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU OBJĘCIA RODZINY WSPARCIEM ASYSTENTA RODZINY

1. Pracownik socjalny po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.), w którym dokonał analizy i oceny sytuacji rodziny oraz uzasadnił konieczność objęcia rodziny wsparciem asystenta rodziny, wnioskuje do Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszynku o jego przydzielenie w przypadku, gdy:
  - rodzina przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i nie jest w stanie samodzielnie je przezwyciężyć (dotyczy również rodzin, których dziecko/dzieci zostało/y umieszczone w pieczy zastępczej,
  - rodzicem wychowującym dziecko jest małoletni opuszczający młodzieżowy ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii, schronisko dla nieletnich lub zakład poprawczy,
  - istnieje uzasadniona potrzeba ustanowienia asystenta rodziny zgłoszona przez instytucję zewnętrzną (np. szkołę, poradnię psychologiczno-pedagogiczną, placówkę wsparcia dziennego itp.).
2. Po przeanalizowaniu wywiadu i potwierdzeniu zasadności wniosku pracownika socjalnego kierownik OPS przydziela rodzinie asystenta rodziny (*załącznik nr 1*).
3. Po zatwierdzeniu planu pomocy przez kierownika OPS pracownik socjalny przekazuje w ciągu 3 dni kalendarzowych asystentowi rodziny komplet dokumentów dotyczących rodziny (*załącznik nr 2*).
4. Asystent rodziny po otrzymaniu kompletu dokumentów niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 10 dni kalendarzowych, rozpoczyna pracę z rodziną.
5. W przypadku, gdy asysta rodzinna została ustanowiona postanowieniem sądu asystent rodziny podejmuje działania niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 5 dni kalendarzowych, od otrzymania tej informacji. Niepodjęcie przez rodzinę współpracy z asystentem skutkować będzie poinformowaniem o tym fakcie sądu.
6. Pierwsze spotkanie asystenta z rodziną odbywa się w obecności pracownika socjalnego prowadzącego sprawę z zakresu wspierania rodziny. Na tym spotkaniu rodzina wyraża na piśmie zgodę na współpracę z asystentem rodziny - (*załącznik nr 3*). Zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177), wspieranie rodziny prowadzone jest za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Mając powyższe na uwadze rodzina może odmówić współpracy z asystentem rodziny. Jeśli rodzina odmawia tej współpracy kierownik OPS może w razie uzasadnionych okoliczności poinformować o odmowie sąd.
7. Po uzyskaniu zgody na współpracę i na podstawie dokumentów przekazanych przez pracownika socjalnego asystent rodziny tworzy kartę informacyjną dotyczącą rodziny (*załącznik nr 4*).

8. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania, w miejscu wskazanym przez rodzinę lub w miejscu wynikającym z realizacji działań ujętych w planie pracy z rodziną. Większość spotkań odbywa się w domach klientów, co pozwala stworzyć warunki bezpieczeństwa i wzajemnego zaufania. Wizyty odbywają się minimum 1-2 razy w tygodniu, ich czas trwania uzależniony jest od indywidualnych potrzeb rodziny. Każda wizyta asystenta rodziny w środowisku oraz rodzaje podjętych działań odnotowywane są w karcie pracy asystenta rodziny (*załącznik nr 8*). Asystent rodziny w toku swojej pracy podejmuje także czynności na rzecz rodziny polegające na kontaktowaniu się z przedstawicielami różnych podmiotów działających w środowisku lokalnym. Odnotowywane są one również w karcie pracy asystenta rodziny.
9. Istotne kwestie dotyczące przebiegu współpracy asystenta z rodziną opisywane są także w formie notatek służbowych.
10. Etapy udzielania asysty rodzinnej:

1) Etap diagnozy i opracowanie planu pracy z rodziną – niezwłocznie po rozpoczęciu współpracy – optymalnie w okresie ok. miesiąca.

Początkowe spotkania asystenta z rodziną poświęcone są nawiązaniu kontaktu i diagnozie problemów życiowych rodziny. W diagnozie asystent uwzględnia zarówno problemy i trudności, jak również potrzeby, oczekiwania rodziny i jej mocne strony oraz możliwości tkwiące w niej samej jako systemie, w jej członkach i w otoczeniu.

Na podstawie diagnozy asystent rodziny dokonuje oceny sytuacji rodziny (*załącznik nr 5*) a następnie wspólnie z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym tworzy indywidualny plan pracy z rodziną uwzględniający cele i działania służące realizacji celów oraz ich przewidywane efekty (*załącznik nr 6*).

Plan pracy z rodziną powinien być modyfikowany i aktualizowany za każdym razem, kiedy doszło do zmiany sytuacji w rodzinie, z obowiązkowo po półrocznej okresowej ocenie (*załącznik nr 7*).

2) Etap współpracy – realizacja planu pracy z rodziną - do 2 lat z możliwością przedłużenia do 3 lat.

Wsparcie asystenta rodziny dotyczy w szczególności następujących obszarów:

- codzienne problemy socjalne i zdrowotne, w tym m.in. zapewnienie rodzinie bezpieczeństwa socjalnego (w tym podstawowych potrzeb dzieci),
- kształtowanie kompetencji rodziców w zakresie: prowadzenie gospodarstwa domowego, wychowania i opieki oraz dbania o zdrowie poszczególnych członków rodziny rozumiane w sposób holistyczny (zdrowie fizyczne, psychiczne i duchowe),
- reintegracja społeczna, czyli m.in. motywowanie klientów do większej aktywności społecznej, uzupełniania swoich kwalifikacji oraz podejmowania pracy zawodowej.

Po rozwiązaniu najbardziej dotkliwych problemów socjalnych i zdrowotnych oraz ograniczeniu dominujących trudności psychologicznych następuje etap rozwijania umiejętności wychowawczych rodziców oraz realizowania obowiązków na rzecz domu i rodziny. Kolejnym krokiem jest motywowanie i przygotowywanie klientów do większej aktywności zawodowej i społecznej. Zadania zlecane rodzinie oraz efekty ich realizacji asystent rodziny odnotowuje w karcie pracy rodziny (*załącznik nr 9*).

W przypadku, gdy cele określone w planie pracy z rodziną zostały osiągnięte wcześniej niż

było to pierwotnie założone i nie ma dalszych wskazań do kontynuowania pracy z rodziną, asystent występuje do kierownika OPS z wnioskiem o zakończenie objęcia rodziny wsparciem asystenta rodziny i rozpoczęcie monitoringu (*załącznik nr 10*).

3) Etap kończenia współpracy – monitoring – od 2 do 6 miesięcy.

Po zakończeniu pracy z rodziną asystent wnioskuje do kierownika OPS o zakończenie objęcia rodziny wsparciem asystenta rodziny i rozpoczęcie monitoringu (*załącznik nr 10*) W czasie jego trwania asystent monitoruje funkcjonowanie rodziny przez okres od 2 do 6 miesięcy. Podejmowane działania odnotowuje w karcie pracy - monitoring (*załącznik nr 11*). Po zakończeniu monitoringu :

- występuje do kierownika OPS z wnioskiem o zakończenie monitoringu (*załącznik nr 12*)
- w przypadku negatywnej oceny funkcjonowania rodziny zgłasza kierownikowi OPS konieczność ponownego objęcia rodziny wsparciem asystenta rodziny (*załącznik nr 13*). Kierownik w przypadku potwierdzenia zasadności uruchamia nową procedurę objęcia rodziny wsparciem asystenta rodziny, przekazując informację pracownikowi socjalnemu prowadzącemu sprawę z zakresu wspierania rodziny..

Etapy i ich czas trwania są płynne i nie należy sumować poszczególnych czasookresów, gdyż mogą zachodzić na siebie. Jeden etap może trwać dłużej, drugi krócej, w zależności od indywidualnej sytuacji danej rodziny. Jednak łącznie nie powinny wykraczać poza ustalone ramy.

11. Asystent rodziny zobowiązany jest do:

- prowadzenia dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną,
- sporządzania miesięcznych raportów z pracy z rodziną i na jej rzecz (*załącznik nr 14*) do 5. dnia każdego miesiąca następującego po miesiącu sprawozdawczym,
- sporządzania sprawozdań z realizacji działań dla potrzeb sądu ,
- dokonywania okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co 6 miesięcy w formie sprawozdania asystenta z pracy z rodziną (*załącznik nr 15*),
- prowadzenia pracy nad reintegracją rodziny tj. powrotem dzieci z pieczy zastępczej pod opiekę rodziców biologicznych,
- współpracy w działaniach na rzecz rodziny z innymi instytucjami tj. PCPR, sąd, Policja, szkoły, placówki medyczne itp.; w tym celu służą zwoływane przez asystenta w razie potrzeby spotkania interdyscyplinarne (*załącznik nr 16*).

12. Współpraca pomiędzy pracownikiem socjalnym, odpowiedzialnym za sprawy wspierania rodziny, a asystentem rodziny trwa przez cały okres realizacji asysty i zakłada stałą wymianę niezbędnych informacji. W przypadku uzyskania przez asystenta rodziny informacji o zmianie sytuacji rodziny, w szczególności finansowej, zawodowej, zmiany struktury rodziny, asystent zobowiązuje rodzinę do osobistego poinformowania pracownika socjalnego o zmianie w terminie 7 dni kalendarzowych od powzięcia tej informacji. Jeżeli rodzina nie wywiąże się z zobowiązania w ustalonym czasie, asystent informuje pracownika socjalnego o zmianach w sytuacji rodziny.

13. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15.

14. Zakończenie realizacji pracy asystenta z rodziną może nastąpić z uwagi na:

- osiągnięcie zamierzonych celów zawartych w Planie pracy z rodziną,
- brak współpracy rodziny z asystentem lub rezygnacja ze współpracy złożona pisemnie na oświadczeniu – wówczas informacja taka przekazywana jest do sądu.
- zmianę miejsca zamieszkania rodziny poza terenem gminy Zbąszynek.

W przypadku rezygnacji lub braku współpracy rodziny z asystentem dalsza praca z rodziną odbywa się poprzez wizyty monitorująco-kontrolne w środowisku dokonywane przez pracownika socjalnego danego rejonu.

Zgodnie z ustawą z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, każda kobieta w ciąży i jej rodzina, rodziny, w których przyjdzie albo przyszło na świat ciężko chore dziecko, kobiety, które otrzymały informację o tym, że ich dziecko może umrzeć w trakcie ciąży lub porodu, kobiety, których dziecko zmarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych, a także kobiety, które po porodzie nie zabiorą do domu dziecka, mają prawo do skorzystania ze wsparcia asystenta rodziny.

W przypadku zaistnienia okoliczności wskazanych w ustawie „Za życiem” przy przyznawaniu rodzinie wsparcia asystenta rodziny nie ma zastosowania art. 11 ust. 1–3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj. obowiązek przeprowadzania wywiadu środowiskowego w rodzinie przez pracownika socjalnego w celu dokonania analizy sytuacji rodziny.